

BEDEN EĞİTİMİ VE SPORUN ÖĞRENCİLERİN SOSYALLEŞMESİNE ETKİSİ
THE IMPACT OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS ON STUDENTS'
SOCIALIZATION

Uzman Öğretmen Mustafa KRAL

Milli Eğitim Bakanlığı, mustafa_kral_04@hotmail.com; <https://orcid.org/0009-0002-5246-503X>

Uzman Öğretmen Sibel KRAL

Milli Eğitim Bakanlığı, ecrin.tayfun@hotmail.com; <https://orcid.org/0009-0004-6782-5186>

Uzman Öğretmen Ebru Kırac KÖSE

Milli Eğitim Bakanlığı, e-kirac@hotmail.com; <https://orcid.org/0009-0002-7422-961X>

Uzman Öğretmen Pınar AVCIOĞLU

Milli Eğitim Bakanlığı, pinarirem-1987@hotmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-5235-4682>

Başöğretmen Sedat ÖZDEMİR

Milli Eğitim Bakanlığı, sedatzdemir1903@gmail.com; <https://orcid.org/0009-0000-4705-1612>

ÖZET

Bu çalışmada beden eğitimi ve sporun bireylerin sosyalleşmesi üzerindeki etkileri incelenmiştir. Araştırma, sistematik derleme yöntemiyle yürütülmüş ve ilgili literatür incelenerek konuya ilişkin bütüncül bir bakış açısı geliştirilmiştir. İlgili literatür, beden eğitimi ve sporun yalnızca fiziksel gelişimi değil, aynı zamanda bireyin sosyal, duygusal ve zihinsel gelişimini de desteklediğini göstermektedir. Spor, bireylerin empati, iletişim, liderlik, iş birliği ve sorumluluk gibi sosyal becerilerini geliştirerek toplumsal uyumu güçlendirmektedir. Okul temelli beden eğitimi faaliyetlerinin öğrencilerin özgüven, dayanışma ve sosyal farkındalık düzeylerini artırdığı; takım sporlarının ise bireylerde paylaşma, hoşgörü ve saygı gibi değerlerin yerleşmesine katkı sağladığı tespit edilmiştir. Ayrıca sporun kapsayıcı yapısının farklı sosyo-ekonomik gruplar arasında eşitlikçi ilişkiler kurulmasına ve sosyal bütünleşmenin güçlenmesine katkıda bulunduğu belirlenmiştir. Sosyal öğrenme kuramı çerçevesinde değerlendirildiğinde, sporun gözlem ve taklit yoluyla öğrenilen davranışların olumlu yönde şekillenmesine aracılık ettiği, özellikle fair play (adil oyun) ilkesiyle bireylerde etik değerlerin gelişimini desteklediği vurgulanmaktadır. Sonuç olarak, beden eğitimi ve spor; bireylerin fiziksel kapasitelerini artırmanın ötesinde, toplumsal bütünleşme, hoşgörü, saygı ve iletişim kültürünün gelişmesine katkı sağlayan güçlü bir sosyalleşme aracıdır. Bu yönüyle spor, hem bireysel gelişimi hem de toplumsal dayanışmayı destekleyen evrensel bir eğitim aracı olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Beden Eğitimi, Spor, Öğrenci, Sosyalleşme.

ABSTRACT

This study examined the effects of physical education and sports on individuals' socialization. The research was conducted using a systematic review method, and a comprehensive perspective on the subject was developed through an analysis of the relevant literature. The literature indicates that physical education and sports support not only physical development but also individuals' social, emotional, and cognitive development. Sports strengthen social cohesion by enhancing individuals' social skills such as empathy,

communication, leadership, cooperation, and responsibility. It has been determined that school-based physical education activities increase students' levels of self-confidence, solidarity, and social awareness, while team sports contribute to the internalization of values such as sharing, tolerance, and respect. In addition, the inclusive nature of sports has been found to facilitate the establishment of egalitarian relationships among different socio-economic groups and to promote social integration. When evaluated within the framework of social learning theory, sports are emphasized as a medium that positively shapes behaviors learned through observation and imitation, particularly supporting the development of ethical values through the principle of fair play. In conclusion, physical education and sports constitute a powerful means of socialization that extends beyond enhancing individuals' physical capacities by contributing to social integration, tolerance, respect, and the development of a culture of communication. From this perspective, sports can be regarded as a universal educational tool that supports both individual development and social solidarity.

Keywords: Physical Education, Sports, Students, Socialization.

1.GİRİŞ

Beden eğitimi ve spor, bireyin fiziksel gelişimini desteklemenin ötesinde, sosyal, duygusal ve zihinsel gelişimine de katkı sağlayan çok boyutlu bir eğitim alanıdır. Beden eğitimi; bireylerin fiziksel aktiviteler aracılığıyla yaşam kalitelerini artırmalarını, sosyal ilişkiler kurmalarını ve toplumla uyum içinde yaşamalarını hedefler (Jalolov, Shoxidova ve Turdiyev, 2020). Günümüzde beden eğitimi, yalnızca bedensel becerilerin geliştirilmesiyle sınırlı olmayıp, bireyin karakter oluşumuna ve sosyal kimliğine katkı sağlayan bir disiplin olarak değerlendirilmektedir. Uzmanlar, sporun insan doğasında yer alan rekabet, aidiyet ve iş birliği dürtülerini sağlıklı bir biçimde yönlendirdiğini, dolayısıyla hem bireysel hem de toplumsal düzeyde denge yarattığını vurgulamaktadır.

Beden eğitimi ve sporun temel hedeflerinden biri, bireyin sosyal çevreyle etkileşimini artırmak ve sosyalleşme sürecine katkıda bulunmaktır. Yapılan araştırmalar, düzenli olarak spor yapan bireylerin empati, liderlik, iletişim ve ekip çalışması gibi sosyal becerilerde daha yüksek düzeylere ulaştığını göstermektedir (Siddagoud ve Sindhe, 2024). Bu bulgular, sporun yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda sosyal zekâ ve duygusal olgunluk açısından da geliştirici bir araç olduğunu göstermektedir. Uzmanlara göre, beden eğitimi derslerinin içeriğine sosyal beceri eğitiminin dâhil edilmesi, öğrencilerin toplumla olan ilişkilerini güçlendirmekte ve uzun vadede daha işbirlikçi bireyler yetiştirilmesine katkı sağlamaktadır.

Sporun gençlerin sosyalleşmesinde oynadığı rol üzerine yapılan çalışmalar, bu etkinliklerin bireylerde sorumluluk bilinci, toplumsal değerlere saygı ve iş birliği kültürünün gelişmesine önemli ölçüde katkı sağladığını ortaya koymaktadır (Kumar, 2017). Bu bağlamda beden eğitimi, gençlerin yalnızca fiziksel potansiyellerini değil, aynı zamanda toplumsal rollerini ve değerlerini keşfetmelerini sağlayan bir platform sunar. Uzmanlar, spora katılımın bireylerin topluma aidiyet duygusunu güçlendirdiğini, bu nedenle de beden eğitimi politikalarının yalnızca okul temelli değil, toplum temelli bir yaklaşımla ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Spor eğitimi modelleri, bireylerin sosyal yeterlilik kazanmalarında da önemli rol oynamaktadır. Örneğin, spor eğitimi modeli (Sport Education Model), bireylere rekabet ile iş birliği arasında denge kurmayı, takım ruhunu geliştirmeyi ve empati temelli ilişkiler kurmayı öğretmektedir (Wang ve Chen, 2021). Uzman görüşlerine göre bu tür yapılandırılmış eğitim modelleri, öğrencilerin yalnızca sporda değil, günlük yaşamlarında da daha etkin iletişim kurmalarına ve sosyal problemlere yapıcı çözümler üretebilmelerine katkı sağlar.

Beden eğitimi ve sporun sosyalleşme üzerindeki etkileri, aynı zamanda bireylerin topluma entegrasyonunda da kritik bir rol oynamaktadır. Sosyal içerme (inclusion) perspektifinden bakıldığında, spor etkinlikleri farklı sosyo-ekonomik ve fiziksel koşullardaki bireyleri bir araya getirerek eşitlikçi bir toplumsal ortam yaratmaktadır (Maksimović, Jablan ve Golubović, 2022). Bu açıdan bakıldığında, beden eğitimi yalnızca bireysel gelişimi değil, toplumsal bütünleşmeyi de destekleyen bir sosyal araç olarak görülmelidir. Akademisyenler, sporun kapsayıcı niteliğinin, özellikle engelli bireylerin sosyal hayata katılımını kolaylaştırdığını ve ayrımcılığın azaltılmasına katkı sunduğunu belirtmektedir.

Sporun sosyal değerlerin aktarımındaki gücü, toplumsal dayanışma, empati, dürüstlük ve saygı gibi evrensel değerlerin içselleştirilmesini sağlar. Bu durum, gençlerin hem akademik hem de kişisel gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır (Chaudhary, 2024). Uzman yorumlarına göre, beden eğitimi programlarının iyi tasarlanmış bir biçimde yürütülmesi, bireylerin sadece sportif beceriler kazanmasını değil, aynı zamanda toplumun aktif, üretken ve sorumlu üyeleri haline gelmelerini sağlar. Son olarak, beden eğitimi ve sporun birey üzerindeki etkileri yalnızca kişisel düzeyle sınırlı değildir; aynı zamanda sosyal sermayenin ve toplumsal katılımın güçlenmesine de katkıda bulunur (Bailey, 2005). Sporun sosyal yönü, bireyleri ortak hedefler etrafında birleştirerek iş birliği ve güven ortamı yaratır. Bu yönüyle beden eğitimi, toplumların daha dayanışmacı, daha adil ve daha uyumlu bir yapıya kavuşmasında önemli bir araç olarak değerlendirilebilir.

Beden eğitimi ve spor yalnızca fiziksel sağlığı korumakla kalmaz; bireylerin sosyal gelişimini destekleyen, toplumsal değerlerin aktarımını sağlayan ve sosyal bütünleşmeyi güçlendiren bir eğitim aracıdır. Bu çalışmada, beden eğitimi ve sporun kavramsal temelleri, amaçları, önemi ve sosyalleşme ile ilişkisi incelenerek, birey ve toplum üzerindeki çok yönlü etkileri derinlemesine analiz edilecektir.

2.KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Beden Eğitimi

“Beden eğitimi, organizmanın bütünlüğü ilkesine dayalı olarak tüm kişiliğin gelişmesidir. Genel eğitimi tamamlar ve onun ayrılmaz bir parçasıdır. Sağlıklı, güçlü ve mutlu olma, dengeli kişilik, toplumsallaşma, kültürleşme ve vatandaşlık eğitimidir.” (Arslan, 1979). Bu tanımdan hareketle beden eğitimi, yalnızca fiziksel becerilerin kazandırıldığı bir alan değil; bireyin zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimini de hedefleyen bütüncül bir eğitim süreci olarak değerlendirilmektedir. Beden eğitimi, bireylerin kendi potansiyellerini keşfetmelerine, fiziksel aktiviteler aracılığıyla özgüven kazanmalarına ve toplumla uyum içinde yaşamalarına katkı sağlar. Bu nedenle eğitim sistemleri içinde beden eğitimi, bireyin sadece “hareket eden bir varlık” olarak değil, aynı zamanda düşünen, hisseden ve etkileşim kuran bir birey olarak gelişimini destekler.

Beden eğitiminin temel amacı, bireyin fiziksel etkinlikler yoluyla sağlık bilincini geliştirmek, bedensel farkındalık oluşturmak ve sosyal sorumluluk duygusunu pekiştirmektir. Araştırmalar, beden eğitimi derslerinin bireylerde sorumluluk bilinci, ekip çalışması ve liderlik becerilerini geliştirdiğini, dolayısıyla toplumsal yaşama katılımı güçlendirdiğini göstermektedir (Siddagoud ve Sindhe, 2024). Uzmanlara göre, bu derslerin bireylerde oluşturduğu sosyal farkındalık, yalnızca okul ortamında değil, yaşamın tüm alanlarında daha sağlıklı ve üretken bir birey olmayı destekler.

Beden eğitimi, bireylerin fiziksel kapasitelerini artırmanın ötesinde, ahlaki ve sosyal değerlerin aktarımında da önemli bir araçtır. Çünkü spor ortamları, bireylerin dürüstlük, saygı, yardımlaşma, sabır ve adil oyun (fair play) gibi evrensel değerleri öğrenebileceği doğal

sosyal alanlardır (Kumar, 2017). Bu yönüyle beden eğitimi, salt fiziksel etkinlik değil; aynı zamanda değer eğitimi ve karakter gelişimi süreci olarak da görülmelidir.

Modern literatür, beden eğitiminin “bütüncül gelişim” (holistic development) yaklaşımıyla ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Wang ve Chen (2021), beden eğitiminin öğrencilerde sosyal yeterlilik geliştirmede önemli bir rol oynadığını; rekabet ile iş birliği arasındaki dengeyi öğretmek, bireylerin toplumsal ilişkilerinde daha duyarlı ve empatik davranmalarını sağladığını belirtmiştir. Bu görüş, beden eğitiminin yalnızca “bedeni eğitmek” değil, aynı zamanda “insanı bütün olarak eğitmek” anlamına geldiğini göstermektedir. Ayrıca beden eğitimi, toplumsal bütünleşmenin ve sosyal uyumun sağlanmasında da etkili bir araçtır. Maksimović ve arkadaşları (2022), kapsayıcı beden eğitimi uygulamalarının farklı yetenek ve özelliklere sahip bireylerin aynı ortamda etkileşim kurmasına olanak tanıdığını, bunun da sosyal içerme (social inclusion) açısından önemli bir işlev gördüğünü vurgulamaktadır. Uzmanlara göre bu tür uygulamalar, yalnızca bireysel gelişimi değil, aynı zamanda toplumda eşitlik, empati ve katılımcılığı da destekler. Sonuç olarak beden eğitimi, bireylerin bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimini hedefleyen çok yönlü bir eğitim sürecidir. Hem bireyin sağlıklı bir yaşam sürdürmesine hem de toplumla bütünleşmesine katkı sağlar. Arslan'ın (1979) da belirttiği gibi, beden eğitimi yalnızca bir ders değil, insanın tüm yönleriyle gelişmesine hizmet eden bir yaşam felsefesidir.

2.2. Spor

Spor, insan yaşamının fiziksel, psikolojik ve sosyal yönlerini bir araya getiren çok boyutlu bir olgudur. Modern tanımlara göre spor, “bireylerin fiziksel egzersizler aracılığıyla hem kişisel hem de toplumsal düzeyde anlamlı sonuçlar elde etmeye yönelik, kurallara bağlı, gönüllü ve organize bir etkinlik biçimi” olarak kabul edilmektedir (Sutula, 2018). Spor, yalnızca bir yarışma alanı değil; aynı zamanda bireyin kendini ifade etme, toplumsal rolleri öğrenme ve sosyal değerleri içselleştirme sürecidir. Bu nedenle günümüzde spor, bir “sosyo-kültürel fenomen” olarak görülmektedir.

Toplumsal açıdan bakıldığında spor, bireyleri ortak amaçlar etrafında birleştiren ve toplumsal bütünleşmeyi destekleyen bir araçtır. Sekot (2010), fiziksel aktivitenin bireylerin yaşam biçimini, sosyal etkileşimini ve toplumsal aidiyet duygusunu şekillendiren güçlü bir sosyolojik fenomen haline geldiğini belirtmektedir. Uzmanlara göre sporun bu sosyal yönü, bireylerin sadece fiziksel olarak değil, kültürel ve duygusal olarak da topluma entegre olmalarını sağlamaktadır. Spor etkinlikleri, bireyler arası dayanışmayı, hoşgörüyü ve ortak başarı bilincini güçlendirir.

Biyo-psiko-sosyal açıdan spor, insan sağlığı üzerinde “çoklu etkiler” yaratır. Schneider (2022), sporun yalnızca fiziksel performans becerilerini değil, aynı zamanda bilişsel, duygusal ve sosyal kaynakları da güçlendirdiğini ortaya koymuştur. Özellikle çocuklar ve ergenler üzerinde yapılan araştırmalar, düzenli sporun özsaygı, özdenetim, empati ve takım çalışması gibi becerileri geliştirdiğini göstermektedir. Bu bulgular, sporun bireysel gelişimin ötesine geçerek toplumsal işlev gördüğünü doğrulamaktadır.

Sporun eğitimsel boyutu da giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Zhang (2024) tarafından yapılan çalışmada, okul sporlarının öğrencilerin fiziksel sağlıklarının yanı sıra özgüven ve sosyal becerilerini de önemli ölçüde geliştirdiği, bu etkinliklerin yaşam boyu sosyal uyum üzerinde kalıcı etkiler yarattığı belirtilmiştir. Uzmanlar, bu bağlamda sporun “yaşam becerileri eğitimi” açısından kritik bir işlev üstlendiğini vurgulamaktadır.

Sporun bir başka yönü ise toplumsal kapsayıcılık ve sosyal bütünleşme üzerindeki etkisidir. Pomohaci ve Sopa (2017), okul dışı spor etkinliklerine katılan çocukların grup içi

uyum ve sosyal bütünleşme düzeylerinde anlamlı artışlar gözlemlemiştir. Bu bulgular, sporun özellikle dezavantajlı veya dışlanma riski altındaki bireyler için bir sosyal entegrasyon aracı olarak işlev gördüğünü göstermektedir. Uzmanlar, sporun farklı yaş, cinsiyet ve sosyoekonomik grupları bir araya getirerek “kapsayıcı topluluklar” oluşturma potansiyeline dikkat çekmektedir.

Günümüz toplumlarında spor, yalnızca bireysel sağlık için değil, aynı zamanda sosyal sermaye, kültürel üretim ve ulusal kimlik inşası açısından da stratejik bir öneme sahiptir. Budevici-Puiu ve Budevici-Puiu (2021), sporun artık yalnızca rekreasyonel bir faaliyet değil, sosyal hizmet üreten bağımsız bir sektör haline geldiğini; bireylerin toplumsal katılımını artırarak kültürel yaşamın sürdürülebilirliğine katkı sağladığını belirtmiştir. Sonuç olarak spor, insan yaşamının fiziksel, psikolojik, sosyal ve kültürel boyutlarını bütünleştiren evrensel bir etkinliktir. Bireye sağlıklı bir yaşam tarzı kazandırırken, topluma sosyal bağ, ortak kimlik ve dayanışma bilinci kazandırır. Dolayısıyla sporun önemi yalnızca sağlıkla değil, insanlıkla, etikle ve toplumsal gelişmeyle doğrudan ilişkilidir.

2.3. Beden Eğitimi ve Sporun Amacı

Beden eğitimi ve sporun temel amacı, bireylerin bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden dengeli bir biçimde gelişmelerini sağlamaktır. Bu alan, yalnızca fiziksel güç ve beceri kazandırmayı değil; aynı zamanda sağlıklı yaşam alışkanlıkları, özdisiplin, takım çalışması ve sorumluluk bilinci geliştirmeyi de hedefler. Singh (2018), beden eğitiminin amacını “bedeni sağlıklı, enerjik ve dirençli hale getirerek bireyin yaşam mücadelesinde güç kazanmasını ve bilinçli bir şekilde yaşamını yönlendirmesini sağlamak” olarak tanımlamaktadır. Uzmanlar, bu tanımın beden eğitiminin hem biyolojik hem de karakter eğitimi boyutunu içerdiğini, dolayısıyla yalnızca fiziksel değil, ahlaki ve entelektüel gelişimle de ilişkili olduğunu vurgulamaktadır.

Beden eğitiminin hedefleri, bireysel gelişimin ötesinde, toplumsal işlevler de taşır. Mishra (2013), fiziksel eğitimin öğrencilerde yaşam boyu sağlık bilinci oluşturduğunu, hastalıkların önlenmesine katkı sağladığını ve toplumsal refahı artırdığını belirtmiştir. Aynı çalışmada, beden eğitiminin “akademik başarı, özgüven ve iş birliği” gibi bilişsel ve sosyal kazanımları da desteklediği vurgulanmıştır. Bu bakımdan beden eğitimi, sadece sağlık değil, bütüncül bir yaşam kalitesi eğitimi olarak da değerlendirilmektedir. Bu kapsamda Fu ve Zhang (2021), çağdaş beden eğitimi anlayışının amacını yalnızca fiziksel uygunlukla sınırlamayıp, öğrencilerin fiziksel, psikolojik ve sosyal yönlerini birlikte geliştirmeye odaklandığını vurgulamıştır. Araştırmacılar, beden eğitiminin hedeflerinin pedagojik, psikolojik ve fizyolojik disiplinlerle bütünleşik bir yapıda tasarlanması gerektiğini ve bu sayede öğrencilerin kalıcı davranış değişiklikleri kazanabileceğini belirtmektedir. Bu görüş, beden eğitiminin nihai hedefinin yalnızca “spor yapan bireyler” değil, fiziksel olarak yetkin, psikolojik olarak dengeli ve sosyal olarak sorumlu bireyler yetiştirmek olduğunu ortaya koymaktadır.

Güncel yaklaşımlar, beden eğitimi ve sporun artık yalnızca fiziksel performansla sınırlı olmadığını, sürdürülebilir kalkınma ve sosyal farkındalık gibi evrensel hedeflerle de ilişkilendiğini ortaya koymaktadır. Tsyhura ve Harkusha (2023), beden eğitimi ve spor uzmanlarının, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin (SDG) 3., 4. ve 5. maddeleriyle (sağlık, kaliteli eğitim ve toplumsal eşitlik) doğrudan bağlantılı eğitimler tasarlamaları gerektiğini belirtmiştir (Tsyhura ve Harkusha, 2023). Bu bakış açısı, beden eğitiminin küresel anlamda insan merkezli bir kalkınma aracı olarak önem kazandığını göstermektedir.

Dacica (2015) beden eğitimi ve sporun amacını “biyolojik ve psikolojik bütünlük” kavramı üzerinden açıklamaktadır. Ona göre, fiziksel etkinlikler yoluyla bireylerin hem bedensel yeterlilikleri hem de ruhsal dengeleri gelişir; bu da kişiliğin sağlıklı biçimde oluşmasını sağlar. Uzmanlar bu bulguyu, beden eğitiminin yalnızca “kas gücü” değil, aynı zamanda duygusal denge, moral değerler ve insan ilişkileri üzerinde de belirleyici olduğu şeklinde yorumlamaktadır. Ayrıca beden eğitimi ve sporun amacı, bireyin yaşam boyu aktif kalabilmesini desteklemektir. Schwamberger ve Sinelnikov (2015), öğrencilerin okul içi spor deneyimlerinin okul dışı fiziksel aktiviteye dönüşmesini sağlamanın, kalıcı yaşam becerileri kazandırmada kritik bir rol oynadığını göstermiştir. Bu bulgu, beden eğitiminin nihai amacının yalnızca ders başarısı değil, yaşam boyu hareketlilik ve sağlık bilinci oluşturmak olduğunu desteklemektedir. Sonuç olarak beden eğitimi ve sporun amacı, bireyin fiziksel uygunluğunu artırmanın ötesinde, insanı bütün yönleriyle geliştiren, topluma uyumlu, üretken ve bilinçli bireyler yetiştirmektir. Bu amaç, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde sürdürülebilir bir yaşam kültürü inşa etmeyi hedeflemektedir.

2.4. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi

Beden eğitimi ve spor, bireyin fiziksel sağlığını geliştirmekle kalmayıp, aynı zamanda bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimini de destekleyen temel bir eğitim alanıdır. Modern eğitim anlayışında beden eğitimi, bireyin sadece kas gücü veya motor becerilerinin değil, karakter, özgüven ve yaşam disiplini gibi insani değerlerin gelişiminde de kritik bir rol oynamaktadır. 2024 yılında yapılan bir araştırmada, ilkokul düzeyinde beden eğitimi derslerinin çocukların fiziksel, duygusal ve sosyal becerilerinde anlamlı gelişme sağladığı, ayrıca akademik başarıya da olumlu yansıdığı tespit edilmiştir (Dollaway vd., 2024). Uzmanlar, bu sonuçların beden eğitiminin erken yaşlardan itibaren bir “yaşam becerisi eğitimi” olarak görülmesi gerektiğini göstermekte olduğunu vurgulamaktadır.

Beden eğitimi ve sporun bir diğer önemli yönü, bireylerde sağlıklı yaşam alışkanlıklarının kazandırılmasıdır. Fiziksel aktivite eksikliğinin çağımızda artan kronik hastalıkların temel nedenlerinden biri olduğu bilinmektedir. Joy ve arkadaşları (2012), sporun yalnızca performans amacı taşımadığını; aynı zamanda bireylerin yaşam boyu fiziksel aktiviteye yönelimlerini artırarak hastalıkların önlenmesinde stratejik bir rol oynadığını ortaya koymuştur. Bu açıdan spor, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde koruyucu sağlık eğitiminin bir parçasıdır.

Beden eğitimi aynı zamanda değerler eğitimi açısından da büyük bir öneme sahiptir. Ceyhan (2022), fiziksel eğitimin bireylere dürüstlük, saygı, sabır, empati ve adil oyun gibi evrensel değerleri öğretme potansiyeline sahip olduğunu belirtmiştir. Uzmanlar, sporun bu yönünün toplumsal barış, hoşgörü ve birlikte yaşama kültürünün gelişmesine katkı sağladığını vurgulamaktadır. Dolayısıyla beden eğitimi, bireyin yalnızca fiziksel becerilerini değil, etik ve sosyal duyarlılığını da geliştiren bir değer aktarım sürecidir. Son yıllarda geliştirilen “fiziksel okuryazarlık (physical literacy)” kavramı, beden eğitimi ve sporun önemine yeni bir boyut kazandırmıştır. Başoğlu (2018), fiziksel okuryazarlığın bireyin yaşam boyu fiziksel aktiviteye katılımını, sağlık farkındalığını ve öz-yeterlilik duygusunu artırdığını vurgulamıştır. Uzmanlar, bu yaklaşımın beden eğitiminin geleneksel “spor becerisi kazandırma” hedefini aşarak, bireyde fiziksel ve zihinsel farkındalık temelli bir yaşam kültürü oluşturduğunu ifade etmektedir.

Beden eğitimi ve sporun önemi, yalnızca bireysel düzeyde değil; toplumsal kalkınma, sosyal uyum ve kültürel etkileşim açısından da büyüktür. Kotlík (2024), eğitimin bireylerin spora yönelik tutumlarını doğrudan etkilediğini ve yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerin fiziksel aktivitelere daha fazla katılım gösterdiğini belirlemiştir. Bu bulgu, beden eğitimi politikalarının toplumsal farkındalık yaratmadaki önemini ortaya koymaktadır. Uzmanlara göre, spor etkinlikleri toplumun farklı kesimlerini bir araya getirerek sosyal dayanışmayı güçlendirir, toplumsal eşitlik ve katılım kültürünü teşvik eder. Sonuç olarak, beden eğitimi ve sporun önemi; bireyin fiziksel sağlığını koruması, ruhsal dengesini sağlaması, topluma uyumlu bir birey haline gelmesi ve yaşam boyu aktif kalabilmesi açısından çok yönlüdür. Günümüz toplumlarında beden eğitimi ve spor, yalnızca “beden eğitimi dersi” değil, sağlıklı yaşamın, sosyal bütünleşmenin ve kültürel sürdürülebilirliğin temel aracıdır.

2.5. Sosyalleşme

2.5.1. Sosyalleşme Kavramı

Sosyalleşme, bireyin toplumun değerlerini, normlarını, inançlarını ve davranış kalıplarını öğrenerek sosyal bir kimlik kazanması ve toplumsal düzene uyum sağlaması sürecidir. Bu süreç, bireyin sadece pasif bir biçimde toplum etkilerini almasıyla değil, aynı zamanda kendi kişiliğini toplumsal yapı içinde aktif biçimde inşa etmesiyle gerçekleşir (Sycheva ve Kirpichenko, 2022). Sosyalleşme, bireyin “nasıl yaşanması gerektiğini” öğrenmesinin ötesinde, kimliğini, değer yargılarını ve dünya görüşünü şekillendiren bir etkileşim sürecidir. Bu bağlamda sosyalleşme yalnızca topluma uyum sağlamayı değil, bireyin de içinde bulunduğu topluma katkı sunmasını içeren karşılıklı bir süreçtir. Chernysh (2021), sosyalleşmeyi “bireyin toplumsal normları içselleştirmesiyle eş zamanlı olarak kendi kimliğini yeniden üretmesi” şeklinde tanımlamış, bu sürecin hem uyum hem de yeniden üretim işlevi taşıdığını vurgulamıştır. Bu yorum, sosyalleşmenin durağan bir süreç değil; birey ve toplum arasında sürekli gelişen dinamik bir etkileşim olduğunu göstermektedir.

Sosyalleşme, bireyin toplumsal değerleri öğrenmesini sağlayan belirli araçlar ve kurumlar (sosyal ajanlar) aracılığıyla gerçekleşir. Francis (2015), sosyalleşme ajanlarını üç düzeyde sınıflandırmıştır:

- Mikro düzeyde aile, arkadaş çevresi ve yakın sosyal gruplar;
- Mezo düzeyde okul, din kurumları, medya ve kültürel çevre;
- Makro düzeyde devlet, ekonomik sistem ve küresel toplumsal yapılar.

Aile, sosyalleşmenin ilk ve en güçlü aracıdır. Çocuk, toplumun değerleriyle ilk kez aile ortamında karşılaşır ve davranış kalıplarını burada öğrenir. Joksić ve Rajaković (2020), ailenin hem birincil sosyalleşme hem de yeniden sosyalleşme süreçlerinde merkezi bir rol oynadığını; bireydeki sosyal tutumların, değerlerin ve davranış normlarının büyük ölçüde aile içi ilişkiler yoluyla kalıcı biçimde biçimlendiğini belirtmiştir. Araştırmacılara göre aile, yalnızca çocuğun ilk sosyal çevresi değil, aynı zamanda yaşam boyu süren sosyal kimlik gelişiminin en istikrarlı kaynağıdır. Bu nedenle aile, bireyin toplumsal uyumunun temelini oluşturarak “birincil sosyal ajan” görevini üstlenir.

Ailenin ardından okul, bireyin toplumsal normları sistemli biçimde öğrendiği ikinci sosyal kurumdur. Eğitim süreci, bireyin yalnızca bilgi kazanmasını değil, aynı zamanda iş birliği, sorumluluk ve toplumsal bilinç gibi değerleri içselleştirmesini sağlar. Atalay, Seylim ve Balci (2022), eğitim kurumlarında sosyalleşmenin bireyin mesleki ve kültürel uyum düzeyini belirleyen en önemli faktörlerden biri olduğunu belirtmiştir.

Modern toplumlarda sosyalleşme sürecinin en etkili araçlarından biri de kitle iletişim araçlarıdır. Muzzatti ve Rigato (2020), medyanın bireylerin değer yargılarını, kimlik algılarını ve sosyal davranış biçimlerini derinden etkilediğini, bu nedenle günümüzde medyanın artık “dördüncü sosyal ajan” olarak kabul edildiğini vurgulamıştır. Özellikle dijital medya ve sosyal ağlar, bireylerin kültürel kimliklerini yeniden üretmelerine ve küresel ölçekte sosyalleşmelerine olanak sağlamaktadır. Sonuç olarak, sosyalleşme bireyin kimliğini şekillendiren, değerlerini belirleyen ve toplumla etkileşim içinde var olmasını sağlayan çok yönlü bir süreçtir. Aileden medyaya kadar uzanan çeşitli sosyal ajanlar aracılığıyla birey, toplumun bir üyesi olmanın yanı sıra, onu anlamlandıran ve dönüştüren aktif bir özne haline gelir.

Aile, sosyalleşmenin ilk ve en güçlü aracıdır. Çocuk, toplumun değerleriyle ilk kez aile ortamında karşılaşır ve davranış kalıplarını burada öğrenir. Joksić ve Rajaković (2020), ailenin hem birincil sosyalleşme hem de yeniden sosyalleşme süreçlerinde merkezi bir rol oynadığını; bireydeki sosyal tutumların, değerlerin ve davranış normlarının büyük ölçüde aile içi ilişkiler yoluyla kalıcı biçimde biçimlendiğini belirtmiştir. Araştırmacılara göre aile, yalnızca çocuğun ilk sosyal çevresi değil, aynı zamanda yaşam boyu süren sosyal kimlik gelişiminin en istikrarlı kaynağıdır. Bu nedenle aile, bireyin toplumsal uyumunun temelini oluşturarak “birincil sosyal ajan” görevini üstlenir.

2.5.2. Sosyalleşmenin Safhaları

Sosyalleşme, bireyin topluma uyum sağlama sürecini aşamalar halinde gerçekleştirdiği dinamik bir süreçtir. Sosyolojik açıdan bu süreç, doğumdan ölüme kadar devam eden ve bireyin yaşamın her döneminde yeni roller, değerler ve normlar öğrendiği sürekli bir toplumsal etkileşim zinciri olarak tanımlanır (Sycheva ve Kirpichenko, 2022). Genel olarak sosyalleşme üç temel safhadan oluşur: birincil sosyalleşme, ikincil sosyalleşme ve yeniden sosyalleşme.

1. Birincil Sosyalleşme: Birincil sosyalleşme, bireyin yaşamının ilk dönemlerinde gerçekleşen ve toplumsal değerlerin, dilin, davranış biçimlerinin ilk kez öğrenildiği aşamadır. Bu dönemde en etkili sosyal ajan ailedir. Çocuk, aile aracılığıyla toplumun temel normlarını, inançlarını ve rollerini içselleştirir. Ferreira ve Serpa (2019), bu dönemde kazanılan sosyal alışkanlıkların bireyin sonraki yaşamında “kişilik çekirdeğini” oluşturduğunu, bu nedenle birincil sosyalleşmenin kalıcı etkiler yarattığını vurgulamıştır. Uzmanlara göre, ailede kurulan güvenli ilişkiler, bireyin ilerleyen yaşlarda toplumsal aidiyet duygusunun temelini oluşturur.

2. İkincil Sosyalleşme: İkincil sosyalleşme, bireyin okul, iş, arkadaş çevresi veya medya gibi farklı sosyal kurumlarla etkileşime girdiği, çocukluk sonrası dönemi kapsar. Bu aşamada birey, toplumun daha karmaşık rollerini öğrenir ve farklı ortamlarda nasıl davranması gerektiğini deneyim yoluyla keşfeder. Gecas (2001), bu dönemin en önemli özelliğinin rol farklılaşması olduğunu; bireyin toplumsal sistemdeki yerini çeşitli kimlikler aracılığıyla tanımlamaya başladığını belirtmiştir. Bu evre, bireyin “biz” bilincinden “ben” farkındalığına geçtiği dönemi temsil eder.

3. Yeniden Sosyalleşme: Yeniden sosyalleşme, bireyin mevcut değer ve davranış kalıplarını değiştirerek yeni bir toplumsal sisteme uyum sağlaması sürecidir. Bu genellikle büyük yaşam değişimleri durumlarında gerçekleşir. Sycheva ve Kirpichenko (2022), yeniden sosyalleşmeyi “önceden edinilmiş sosyal normların terk edilip yenilerinin benimsenmesi” olarak tanımlar ve bu sürecin modern toplumlarda giderek daha yaygın hale geldiğini vurgular. Günümüz dijital toplumlarında bireyler, farklı çevrimiçi topluluklara katılarak sürekli yeniden sosyalleşme deneyimleri yaşamaktadır (Frønes, 2016). Bu aşamada ferde,

zaman zaman geçmişin zıddına yeni zihniyet ve davranış tarzlarının kazandırılması denir. Bir inançtan başka bir inanca, bir ideolojiden başka bir ideolojiye dönüşüm süreçleri yeniden sosyalleşmenin güzel örnekleridir (Arslantürk ve Amman, 2000).

Uzmanlar, bu üç safhanın birbirinden tamamen bağımsız olmadığını, aksine birbirini tamamlayan döngüsel bir yapı oluşturduğunu belirtmektedir. Birey, yaşamının her döneminde farklı toplumsal bağlamlarda yeniden öğrenir, yeniden uyum sağlar ve toplumsal kimliğini günceller. Sonuç olarak sosyalleşme safhaları, bireyin “öğrenen bir varlık” olarak toplumsal dünyaya katılım sürecini temsil eder. Birincil sosyalleşme bireye kimlik kazandırırken, ikincil sosyalleşme bu kimliği toplumsal rollerle pekiştirir; yeniden sosyalleşme ise bireyin değişen dünyaya uyum kapasitesini belirler. Bu yönüyle sosyalleşme, bireyin toplumla kurduğu ilişkinin sürekliliğini sağlayan en temel toplumsal süreçtir.

2.5.3. Sosyalleşmenin Vasıtaları

Sosyalleşme süreci, bireyin toplumsal değerleri, normları ve davranış kalıplarını öğrenmesini sağlayan çeşitli araçlar (ajanlar) aracılığıyla gerçekleşir. Bu araçlar, birey ile toplum arasındaki iletişimi sağlayan, bireyin sosyal kimliğini ve rol bilincini biçimlendiren temel etmenlerdir. Sosyologlar bu araçları genellikle “birincil ve ikincil sosyalizasyon ajanları” olarak ikiye ayırır (Ferreira ve Serpa, 2019).

Aile, bireyin ilk ve en güçlü sosyalizasyon aracıdır. Çocuk, doğumdan itibaren toplumun dilini, değerlerini, inançlarını ve davranış kalıplarını aile aracılığıyla öğrenir. Aile, bireyin karakter gelişiminde, değer yargılarında ve kimlik oluşumunda belirleyici bir role sahiptir. Çocuğu sosyal çevreye alıştırmak, ona ana dilini öğretmek ve mevcut kültürü benimsetmek gibi fonksiyon üstlenen aile, üyelerini değişmelere ve beklenmedik durumlara karşı uyum sağlamak konusunda başarılı olmaktadır (Eröz, 1982). Çocuk dünyaya geldikten sonra ister çekirdek diyelim isterse de geniş aile diyelim; kendisini bir fiziksel ve sosyal çevrede bulur. Çocuklar annesinin ve babasının veya diğer aile üyelerinin ses tonu olsun, jest ya da mimikleri olsun, isterse de diğer davranışları ve tutumları olsun öğrenmeye başlarlar. Tabii çocuk için başta bu anlamsız ses ve mimikler, tutum ve davranışlar daha sonra anlam bulmaya başlıyor. Başlangıçta bilinçsizce olan bu etmenler, daha sonra çocuk için düzenli ve anlamlı olmaya başlıyor. Çocuk içinde bulunduğu aileden almış olduğu bu mesaj ve aktarımların içinde bilerek ya da bilmeyerek, içinde yaşadığı toplumunda mesaj ve aktarımlarını da almış oluyor. Böylece yaşam boyunca, aile ve diğer kurumlardan yaşadığı kültür olsun, fiziksel çevre olsun, ister değerler olsun bu mesajları alıp içselleştirip ona göre yaşamını düzenliyor. Çünkü insanlar sosyal çevreleriyle beraber yaşarlar (Öztürk, 1998). Çevre şartları insanların davranışlarına, düşünme tarzlarına etki eder (Nirun, Öner ve Baykurt, 1993). Joksić ve Rajaković (2020), ailenin hem birincil sosyalleşme hem de yeniden sosyalleşme süreçlerinde merkezi bir konuma sahip olduğunu, bireyin sosyal normları ve ahlaki ilkeleri büyük ölçüde aile ortamında edindiğini vurgulamıştır. Uzmanlara göre, aile ilişkilerindeki iletişim biçimi bireyin ilerleyen dönemlerdeki toplumsal tutumlarını doğrudan etkiler.

Okul, bireyin ikinci sosyalizasyon kurumu olarak toplumsal rollerin sistemli biçimde öğretildiği bir ortamdır. Eğitim kurumları, bireyin bilgi edinmesinin yanı sıra, iş birliği, rekabet, sorumluluk ve kurallara uyum gibi sosyal beceriler kazanmasını sağlar. Atalay, Seylim ve Balci (2022), okul ortamının sosyalleşmede önemli bir işlevi olduğunu, çünkü öğrencilerin burada yalnızca akademik bilgi değil, toplumsal yaşamın değerlerini de öğrendiklerini belirtmiştir. Okul, bireyin toplumun aktif bir üyesi haline gelmesini sağlayan “kurumsal sosyalleşme”nin temel aracıdır.

Beceri anlamında bireylere; eleştirel, kritik düşünme becerileri, yaratıcı düşünme, çıkarım yapabilme, problem çözebilmeyi, karşılaşılan yeni durumlara uyum gösterebilmeyi, doğru düzgün ve etkili iletişim kurabilmeyi, teknoloji kullanabilmeyi yani kısaca toplumda bilinçli ve uyumlu birer bireyler olmaları kazandırılır. Değerler anlamında ise diğer insanlara sevgi ve saygı ile bakabilmeyi ve yaklaşabilmeyi, kültürü içselleştirip taşımaları, milli değerleri öğrenip sahip çıkabilmeyi ve koruyabilmeyi, adil ve dürüst olabilmeyi, insanlara hoşgörülü olma vb. değerlerin bu sosyal kurumda bireylere kazandırılması amaçlanır. Bu süreçte en önemli görev ve sorumluluk eğitici ve öğretmenlere düşmektedir. Davranış ve yaşantılarıyla öğrencilere en çarpıcı örnek öğretmenler olabilir. Öğretmenler öğrencilerine bilgi ve beceri aktaran, onlara rehberlik eden profesyonel sosyalleştiricilerdir (Yetim, 2000).

Arkadaş çevresi, özellikle çocukluk ve ergenlik döneminde bireyin sosyal öğrenme sürecinde güçlü bir etkidir. Akran grupları bireye, aileden farklı olarak özgürlük, dayanışma ve özdeşleşme fırsatları sunar. Bu gruplar aracılığıyla birey, toplumsal kimliğini pekiştirir ve sosyal kabul arayışı içinde yeni davranış modelleri geliştirir. Frønes (2016), akran gruplarının bireyin sosyal becerilerinin gelişiminde en az aile kadar etkili olduğunu ve bireyin toplumdaki rol beklentilerini öğrenmesini kolaylaştırdığını vurgulamıştır.

Arkadaş grupları bireylerin yetişmesi açısından okul ve aile kadar önemli sosyalleşme faktörüdür. Arkadaş grupları, özellikle benzer ilgi ve kabiliyetleri olan gençleri bir araya getirmesi bakımından ayrı bir öneme sahiptir (I.Gençlik Şurası, 1989). İnsana ahlaki şahsiyetini veren yer, onun yakın çevresi olan ailesindeki büyükler, okuldaki öğretmenleri ve birlikte bulunduğu arkadaşlarıdır (Güngör, 1998). Aile ve örgün eğitim kurumları dışında birçok kişi, oyun ve akran grupları çocukların ve gencin sosyalleşmesinde etkili olmaktadır. Oyuna katılan bir çocuk, oyun ve kuralları vasıtasıyla, toplumun kurallarını öğrenir. Sosyalleşme sürecinin çok önemli bir kısmını da çocuğun içinde bulunduğu arkadaş grupları tamamlar. Çocuk içinde bulunduğu akran grubundan yeni birçok şey öğrenir.

Modern toplumlarda sosyalleşmenin en etkili vasıtalarından biri kitle iletişim araçlarıdır. Televizyon, internet, sosyal medya ve dijital platformlar, bireylerin tutum, değer ve davranışlarını şekillendiren önemli sosyal etmenlerdir. Muzzatti ve Rigato (2020), medyanın bireylerin kültürel kimliklerini, politik düşüncelerini ve toplumsal değer algılarını derinden etkilediğini, bu nedenle artık “dördüncü sosyal ajan” olarak kabul edildiğini belirtmiştir. Günümüzde dijital medya, özellikle genç kuşakların sosyalleşme biçimlerini dönüştürmekte ve küresel düzeyde ortak bir kültürel alan yaratmaktadır.

Sosyalleşme her zaman karşılıklı iletişim şeklinde gerçekleşir. Sosyalleşme, öğrenme, özümseme ve çeşitli sosyal çevresel etkilere sahip bir çevreye uyum sağlamadır. Tüm canlılar gibi insan da yaşamını sürdürebilmek fiziksel ve sosyal çevreye adapte olmak uyum sağlamak zorundadır. Gençlik çağı, ergenlik ve ön erişkinlik dönemlerini içine alır. Bu dönem fiziksel, ruhsal olduğu kadar, sosyalleşme açısından da hızlı değişimlerin ve hassaslıkların yaşandığı dönemdir. Bu süreç bireyin sosyalleşme ve sosyal kimlik edinme aşamasında çok önemli bir geçiştir. Bu geçişte kitle iletişim araçlarının büyük etkileme gücü kendini olabildiğince hissettirir (Çelik, 1996).

Din, bireyin değer sisteminin oluşumunda ve toplumsal normları içselleştirmesinde önemli bir rol oynar. Dinsel kurumlar bireylere iyi-kötü, doğru-yanlış gibi temel ahlaki kavramları öğretir ve bu yönüyle toplumsal düzenin sürdürülmesine katkı sağlar. Chernysh (2021), dinin sosyalleşme sürecinde bireylere ahlaki yönelim kazandıran en eski kurumlardan biri olduğunu ve birey-toplum bağının manevi boyutunu güçlendirdiğini ifade etmiştir.

Sosyalleşmenin bir diğer vasıtası da toplumun resmi ve ekonomik kurumlarıdır. Devlet, hukuk sistemi, sivil toplum örgütleri ve ekonomik yapı, bireylerin toplumsal rollerini ve sorumluluklarını öğrenmelerine yardımcı olur. Sycheva ve Kirpichenko (2022), bu

kurumların toplumsal istikrarı sağlarken bireylerin “vatandaşlık bilinci” kazanmalarında belirleyici olduğunu vurgulamıştır. Sonuç olarak sosyalleşmenin genel vasıtaları, bireyin toplumsal yapıya katılımını sağlayan çok boyutlu bir sistemdir. Aile bireye kimlik kazandırır, okul sosyal becerileri öğretir, medya ve kültürel kurumlar değer aktarımını sağlar. Bu unsurların etkileşimi, bireyin toplum içinde etkin ve sorumlu bir varlık haline gelmesini mümkün kılar.

2.6. Spor ve Sosyalleşme

Sosyologlara göre kültürel sistem her ülkede aynı değerleri içerir. Bu kültürel değerler, toplumda kişilerin davranışını etkiler ve yönlendirirler. Günümüz Türkiye’inde insanların spora aktif ve pasif katılımına bir göz atacak olursak; ülkemizde kültürel değerler açısından beden eğitimi ve sporun oldukça önemli bir yer tuttuğu görülür (Açıkada ve Ergen, 1990).

Spor, bireylerin topluma uyum sağlamasında ve sosyal ilişkiler kurmasında önemli bir sosyalleşme aracı olarak kabul edilmektedir. Sosyolojik açıdan spor, yalnızca fiziksel bir etkinlik değil, aynı zamanda bireyin içinde bulunduğu toplumla etkileşime geçtiği bir sosyal sistemdir. Spor ortamları, bireylerin iş birliği, rekabet, disiplin, saygı ve empati gibi değerleri öğrenmelerine imkân tanır (Hasan, 2020). Bu nedenle spor, hem bireyin kişisel gelişimini hem de toplumsal uyumunu destekleyen bir “yaşam pratiği” olarak değerlendirilmektedir.

İnsan ilişkilerinin gelişmesinde, bu faaliyetler hem bireysel hem de toplumsal olarak etkilidir ve bireyin sosyalleşmesini destekler düzen, sorumluluk ve işbirliğini sürdürme becerisini ortaya koyar. Modern toplumların en belirgin özelliği olan sosyal farklılaşma artan işbölümü ile sosyal bütünleşme arasındaki uyumun sağlanmasında spor aktif bir olgudur. Toplumun sosyal yapısı içinde uyma ve çatışma modellerinin yanı sıra, huzursuzlukların, sapma davranışların azaltılması ve bunların normlarla ahenkleştirilmesi, gerginliklerin toplum yararına yönlenebilmesinde spor önemli faktörlerden biridir(Erkal, Özbay ve Ayan, 1998).

Sporun sosyalleştirici gücü, bireylerin farklı sosyal gruplarla iletişim kurmasına, ortak amaçlar etrafında birleşmesine ve toplumun değerlerini deneyimleyerek içselleştirmesine dayanır. Seisenbekov (2020), sporun sosyal ilişkiler ağı içinde bireyin toplumsal deneyim kazanmasına ve “sosyal davranış normlarını öğrenmesine” olanak tanıdığını belirtmiştir. Bu yönüyle spor, bireyin sosyal rol ve statü kazanımında etkin bir rol oynar. Özellikle takım sporları, dayanışma ve karşılıklı sorumluluk bilinci kazandırarak bireyin sosyal kimliğini güçlendirir.

Sporun sosyalleşme üzerindeki etkisi yalnızca bireysel düzeyle sınırlı değildir. Nicholson ve Hoyer (2008), sporun sosyal sermaye oluşturma potansiyeline dikkat çekmiş; sporun insanlar arasında güven, dayanışma ve gönüllü katılımı artırarak toplumsal bağları güçlendirdiğini belirtmiştir. Spor kulüpleri ve yerel etkinlikler, bireylerin farklı sosyal tabakalardan insanlarla etkileşime geçmesini sağlayarak toplumsal bütünleşmeye katkı sunar. Bu bağlamda spor, hem katılımcı vatandaşlık bilincini geliştirir hem de toplumda sosyal kapsayıcılığı artırır.

Şahan (2008), “Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü” isimli çalışmada spor aktiviteleri ile bireylere birlikte faaliyet yapabilme özelliği kazandırıldığı, birey rekabetçi bir yapı, çalışma disiplini, cesaret ve mücadele azmi kazandığı, kazanma ve kaybetmeyi kabullenmeyi, paylaşmayı, yardımlaşmayı, başkalarının görüş ve düşüncelerine saygı duymayı öğrendiği, birlikte çalışma sonucu bireyde sosyal sorumluluk duygusunun geliştiği ve sosyal sorumluluk duygusunun gelişmesi sonucu toplumda sosyalleşme süreci sağlanmış olduğunu belirtmiştir.

Leber (2012) sporu, bireyin kişilik gelişimini destekleyen ve toplumun “medenileşme sürecinde” temel işlev gören bir sosyal kurum olarak tanımlamaktadır. Spor, kurallar ve karşılıklı saygı çerçevesinde davranmayı öğretir; bireyin hem başarı hem de başarısızlıkla başa çıkma becerilerini geliştirir. Bu süreçte edinilen deneyimler, bireyin toplumsal yaşamda özdenetim, sabır ve adil oyun gibi değerleri benimsemesine katkı sağlar. Bunun yanında sporun sosyalleştirici işlevi yalnızca aktif katılımı değil, izleyici olarak sporla etkileşim yoluyla da gerçekleşebilir. Bazić (2018), sporun medya ve ekonomiyle bütünleşerek modern toplumlarda “ortak kimlik ve aidiyet duygusu” oluşturduğunu belirtmiştir. Spor etkinlikleri, farklı kültürel ve sosyal grupları bir araya getirerek kolektif duyguların paylaşılmasını ve toplumun dayanışma bilincinin artmasını sağlar. Sonuç olarak spor, hem bireysel hem toplumsal düzeyde etkili bir sosyalleşme mekanizmasıdır. Sporun doğasında yer alan kurallar, etkileşim ve rekabet, bireylere toplumsal yaşamın temel ilkelerini öğretir. Bu yönüyle spor, bireyin sosyal kimliğini güçlendirirken, toplumun bütünleşmesini, hoşgörüsünü ve sosyal sermayesini artıran evrensel bir kültürel araç olarak değerlendirilebilir.

2.7. Okullardaki Beden Eğitimi ve Spor Uygulamalarının Sosyalleşmeye Etkileri

Okullarda beden eğitimi ve spor etkinlikleri, öğrencilerin yalnızca fiziksel gelişimlerini değil, aynı zamanda sosyal, duygusal ve kültürel gelişimlerini de destekleyen önemli bir eğitim aracıdır. Beden eğitimi dersleri, öğrencilerin grup içinde iş birliği yapma, iletişim kurma, sorumluluk alma ve empati geliştirme gibi sosyal becerileri kazanmasına yardımcı olur (Siddagoud ve Sindhe, 2024). Yapılan çalışmalar, beden eğitimi uygulamalarının öğrencilerin sosyal uyum düzeylerini artırdığını, sosyal ilişkilerini güçlendirdiğini ve toplumsal değerlere karşı daha duyarlı hale getirdiğini göstermektedir.

Zhang (2024), okul sporlarının öğrencilerin fiziksel sağlıkla birlikte öz güven, dayanışma ve sosyal etkileşim becerilerini geliştirdiğini belirtmiştir. Araştırmada, düzenli olarak spor etkinliklerine katılan öğrencilerin iletişim becerilerinin, sosyal çevreyle uyumlarının ve öz saygılarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, okul sporları yalnızca bireysel gelişim aracı değil, aynı zamanda sosyalleşmenin kurumsal bir alanı olarak işlev görmektedir.

Kılıç ve Yaşartürk (2020), ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi derslerine yönelik tutumlarıyla sosyal beceri düzeyleri arasında pozitif bir ilişki bulunduğunu ortaya koymuştur. Çalışma sonucunda, beden eğitimi derslerine olumlu tutum geliştiren öğrencilerin sosyal iletişim becerilerinin, öz güvenlerinin ve grup içi etkileşimlerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, okul ortamında beden eğitiminin yalnızca bedensel etkinliklerle sınırlı kalmadığını; öğrencinin sosyal kimliğinin, rol bilincinin ve aidiyet duygusunun gelişmesinde de kritik bir rol oynadığını göstermektedir.

Yıldırım ve Caz (2018), spor temelli fiziksel etkinliklerin üniversite öğrencilerinin sosyalleşme düzeyleri üzerinde anlamlı etkiler yarattığını vurgulamışlardır. Araştırma bulgularına göre, spor etkinliklerine katılım sıklığı arttıkça bireylerin toplumsal ilişkilerinde güven, paylaşım ve iş birliği gibi olumlu sosyal davranışların da arttığı görülmüştür. Bu durum, beden eğitimi faaliyetlerinin bireyde toplumsal aidiyet ve grup dayanışması bilinci oluşturduğunu göstermektedir.

Son yıllarda yapılan araştırmalar, okul sporlarının sosyalleştirici etkisinin yalnızca geleneksel sporlarla sınırlı olmadığını, oyun temelli etkinliklerin de benzer biçimde öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirdiğini göstermektedir. Syamsuddin, Hidayat ve Carsiwan (2024), geleneksel spor oyunlarının öğrencilerde iş birliği, sorumluluk, özdenetim

ve paylaşma gibi sosyal değerleri geliştirdiğini belirtmiştir. Bu sonuç, okul sporlarının kültürel ve sosyal öğrenme açısından da önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Ioan, Mihaela ve Sorin (2011) “Spor Yoluyla Sosyalleşme, Takım Sporlarının İlköğretim Düzeyindeki Öğrenciler Üzerindeki Etkileri” başlıklı çalışmalarında, takım sporlarının ve spor yoluyla sosyalleşmenin, ilköğretim seviyesindeki öğrenciler üzerinde önemli etki yarattığını, birlikte hareket etme, gelişimlerinin kolaylaştığını, ve çocuğu topluma sosyal olarak entegre ettiğini bulmuşlardır.

İlhan (2008), “Eğitilebilir Zihinsel Engelli Çocuklarda Beden Eğitimi ve Sporun Sosyalleşme Düzeylerine Etkisi” isimli çalışmasında beden eğitimi ve spor etkinliklerinin doğal ortamı içinde bulunan tüm bireyleri farklı şekillerde etkilemekte ve tüm gelişim boyutlarını desteklemektedir. Eğitimin vazgeçilmez unsuru olan beden eğitimi ve sporun çocukların sosyalleşmeleri yolunda etkin bir unsur olduğunu belirtmiştir. Sonuç olarak, okul temelli beden eğitimi ve spor uygulamaları, öğrencilerin sosyalleşme süreçlerinde temel bir eğitim aracıdır. Bu etkinlikler, bireyin yalnızca fiziksel değil, sosyal, duygusal ve ahlaki gelişimini de destekler. Okul sporlarının öğrencilerde dayanışma, saygı, takım ruhu ve sosyal sorumluluk bilincini güçlendirmesi, eğitim sisteminde sporun yalnızca hareket becerileriyle değil, insan ilişkilerini geliştiren bir öğrenme alanı olarak ele alınması gerektiğini göstermektedir.

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

İnsanın gözlemler yapan, düşünen ve çıkarımlar yapan yani öğrenen sosyal bir varlık, canlı olduğundan hareketle; Gözlemler yapma, taklit etme yani modelleme yaparak öğrenmelerin insan yaşantısında yeri, önemi ve payı oldukça fazladır. Bu konuda özellikle A.Bandura'nın “sosyal öğrenme kuramı” ile sosyalleşmeye ve beden eğitimi ve spora baktığımızda; gözlem ve taklit yoluyla öğrencilerin birçok bilgi ve becerileri bu etkinliklerle kazandığını görürüz. Bireyler ailelerinden, okulda öğretmenlerden ve toplumda da popüler olan kişi ve sporculardan gözlem ve taklit ederek öğrenirler. İster bireysel olsun isterse de grupla olsun yapılan sportif faaliyetlerin bireylere sağladığı temel fayda insanın özünü geliştirerek toplumla birlikte var olmasını sürdürmektir. Bu temel prensip diğer disiplinlerin de, eğitimin de genel amaçlarındandır.

Beden eğitimi ve spor faaliyetleri ile sosyal öğrenme kuramının bir öğretisi olan gözlem ve taklit ile öğrenme prensibinden hareketle tabi burada şiddetin de büyük bir kısmının öğrenilen bir davranış olduğu gerçekliğinden hareketle sporda fair play anlayışının ön plana çıktığını görebiliriz. Doğru, güzel ve iyi olanı ön plana çıkararak, kazanmak kadar kaybetmenin de doğal olduğu, dostça yaklaşmayı, karşıdaki takım ya da grubu veya kişiyi tebrik etme insanların gözlemleyerek öğrenebilecekleri mükemmel bir sosyalleşme davranışı olabilir. Eğitim tanımlamaları içinde en yaygın olan ve beden eğitimi ve spor içinde kullanabileceğimiz; insanların davranışlarını olumlu ve istendik yönde değiştirmesi bağlamında beden eğitimi ve spor etkinliklerinin çok önemli sosyalleşme aracı olduğu gerçeğini vurgulamak gerekir. Bu anlayıştan hareketle beden eğitimi ve spor etkinliklerinin insanlar arasında gerilim ya da çatışmanın değil, sevgi, saygı, hoşgörü anlayışının yerleşmesini ve geliştirilmesini ve bireyler ve toplumlar arasında sağlıklı iletişimin kurulmasını sağlaması beklenir. Bu etkileşim ve doğru yönde geliştirecek iletişim ile bireylerin ve toplumların kaynaşması, sosyalleşmesi de ileri seviyelere taşınacaktır. Aileleri de kapsayan sportif faaliyetlerin çeşitlendirilmesi, okul ve üniversitelerin gençlerin spor etkinlikleriyle daha fazla ilgilenmeleri ve zaman geçirmelerini sağlayıcı faaliyetlere ağırlık vermeleri, bu alanda yetiştirilecek eğitimcilerle, medya ve yapılacak akademik çalışmalarla, spor tesis ve planlamaların arttırılmasıyla bu bilinç daha ileri seviyelere taşınacaktır.

İnsan, gözlemleyen, düşünen, taklit ederek öğrenen ve toplumsal çevresiyle etkileşim halinde yaşayan sosyal bir varlıktır. Bu bağlamda, Albert Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı, bireylerin gözlem ve model alma yoluyla davranış geliştirme süreçlerini açıklamakta ve sporun sosyalleşme üzerindeki etkisini anlamada önemli bir kuramsal temel sunmaktadır. Spor ve beden eğitimi faaliyetleri, bireylerin yalnızca fiziksel değil, bilişsel ve sosyal becerilerini de şekillendirir. Bu etkinlikler sayesinde birey, toplum içinde yerini bulur, sosyal rollerini benimser ve sorumluluk bilincini geliştirir.

Araştırma bulguları, sporun bireyde empati, iletişim, özdenetim, adil oyun ve hoşgörü gibi değerlerin içselleştirilmesine katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Fair play ilkesi doğrultusunda kazanmanın kadar kaybetmenin de doğal olduğu, rakibe saygı, iş birliği ve dostluk temelli ilişkilerin önem kazandığı görülmektedir. Bu yönüyle spor, toplumsal çatışmayı azaltan, bireyler arası anlayış ve dayanışmayı güçlendiren bir sosyalleşme aracıdır.

Beden eğitimi ve spor, eğitimin genel amaçlarıyla uyumlu biçimde, bireyin davranışlarını olumlu, istendik ve toplumsal değerlerle uyumlu yönde değiştirmeyi hedefler. Bu süreç, bireyde hem kişisel farkındalık hem de toplumsal aidiyet duygusu oluşturur. Eğitim kurumları, spor yoluyla bireylerin sosyal becerilerini güçlendirirken, toplumun daha adil, hoşgörülü ve dayanışmacı bir yapıya ulaşmasına katkı sağlar.

Sporun kapsayıcı yapısı sayesinde farklı sosyoekonomik, kültürel ve fiziksel özelliklere sahip bireyler arasında eşitlikçi ilişkiler kurulmakta; bu durum sosyal bütünleşmeyi güçlendirmektedir. Bu bağlamda, okul temelli beden eğitimi programları yalnızca öğrencilerin fiziksel gelişimini değil, aynı zamanda karakter ve değer eğitimi destekleyen çok yönlü bir yapı olarak ele alınmalıdır.

1. Okul temelli beden eğitimi programları, sosyal becerilerin (empati, iletişim, liderlik, iş birliği, sorumluluk) sistematik biçimde kazandırılacağı şekilde yeniden yapılandırılmalıdır.
2. Aile katılımı teşvik edilerek, okul dışı sportif etkinliklerde ebeveynlerin çocuklarla birlikte aktif rol alması sağlanmalı; böylece sosyalleşme süreci okuldan topluma taşınmalıdır.
3. Üniversite ve yerel yönetimlerin iş birliğiyle, gençlerin spor etkinliklerine erişimini artıracak sosyal projeler ve altyapı yatırımları desteklenmelidir.
4. Medya aracılığıyla sporun eğitimsel ve ahlaki değerleri vurgulanmalı; popüler kültürde şiddet, rekabet ve aşırı performans odaklı söylemler yerine fair play, dostluk ve dayanışma temaları ön plana çıkarılmalıdır.
5. Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki gelişim programları, psikososyal öğrenme, değerler eğitimi ve sosyal kapsayıcılık temalarıyla güçlendirilmelidir.
6. Dezavantajlı ve özel gereksinimli bireylerin spor yoluyla topluma entegrasyonunu sağlayacak kapsayıcı eğitim modelleri yaygınlaştırılmalıdır.
7. Akademik çalışmalar, sporun sosyal, kültürel ve psikolojik etkilerini disiplinlerarası perspektiften ele almalı; politika yapıcılar bu verilerden yararlanarak ulusal spor stratejilerini geliştirmelidir.

KAYNAKÇA

Açıkada, C. ve Ergen, E. (1990). *Bilim ve spor*. Ofset Matbaacılık.

Arslan, R. (1979). *Beden eğitimi bilgileri*. Bımaş.

Arslantürk, Z. ve Amman, T. (2000). *Sosyoloji, kurumlar, süreçler, teoriler*. Kaknüs Yayınları.

- Atalay, A., Seylim, E., & Balci, A. (2022). Socialization at universities: A case study. *European Journal of Educational Sciences*, 9(2), 19-43. <https://doi.org/10.19044/ejes.v9no2a19>.
- Bailey, R. (2005). Evaluating the relationship between physical education, sport and social inclusion. *Educational Review*, 57(1), 71-90. <https://doi.org/10.1080/0013191042000274196>.
- Başoğlu, U. (2018). The importance of physical literacy for physical education and recreation. *Journal of Education and Training Studies*, 6(4), 139-142. <https://doi.org/10.11114/jets.v6i4.3022>.
- Bazić, J. R. (2018). The social aspects of sport. *Physical Education and Sport Through the Centuries*, 5(1), 49-66. [10.2478/spes-2018-0005](https://doi.org/10.2478/spes-2018-0005)
- Budevici-Puiu, L., & Budevici-Puiu, A. (2021). Sports services, product of physical culture activities. *The Science of Physical Culture*, 36(2), 16-24. <https://doi.org/10.52449/1857-4114.2020.36-2.01>.
- Ceyhan, M. A. (2022). Physical education and sports in terms of values education. *The Online Journal of Recreation and Sport*, 11(2), 11-18. <https://doi.org/10.22282/ojrs.2022.97>
- Chaudhary, A. (2024). Cultivating social values in youth: The positive impact of physical education and sport. *International Journal of Sports, Health and Physical Education*, 6(1b), 107-109. <https://doi.org/10.33545/26647559.2024.v6.i1b.113>.
- Chernysh, O. (2021). Socialization of personality as a scientific problem. *Bulletin of Luhansk Taras Shevchenko National University*, 4(11), 5-17. [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2021-1\(339\)-2-5-17](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2021-1(339)-2-5-17).
- Çelik, E. (1996). *Gençlerin sosyalleşme sürecine kitle iletişim araçlarının etkileri*. Türk Yurdu Yayınları.
- Dacica, L. (2015). The formative role of physical education and sports. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 180, 1242-1247. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.02.256>
- Dollaway, K. C., Hannays, K., Paul, J., & Melville, M. (2024). The importance of physical education and sport in primary (Elementary) school. *International Journal of Physical Education, Sports and Health*, 11(3), 244-251. <https://doi.org/10.22271/kheljournal.2024.v11.i3d.3348>
- Erkal, M., Özbay, G. ve Ayan, D. (1998). *Sosyolojik açıdan spor*. Der Yayınları.
- Eröz, M. (1982). *İktisat sosyolojisine başlangıç* (3. Baskı). Filiz Kitabevi.
- Ferreira, C., & Serpa, S. (2019). Socialization: A key concept in social sciences. *International E-journal of Advances in Social Sciences*, 5(14), 72-81. <https://doi.org/10.18769/ijasos.591428>.
- Francis, T. (2015). Cross-generational study of the processes of socialisation. *Culturescope*, 106, 31-38.
- Frønes, I. (2016). Socialization in sociological perspectives. In: *The autonomous child. springer briefs in well-being and quality of life research*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-25100-4_2
- Fu, C., & Zhang, D. (2021). The construction of physical ability-oriented college physical education teaching model. *Frontiers in Educational Research*, 4(4), 51-57. <https://doi.org/10.25236/FER.2021.040411>

- Gecas, V. (2001). Socialization, sociology of. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 14525-14530. <https://doi.org/10.1016/b0-08-043076-7/01964-1>.
- Güngör, E. (1998). *Ahlak psikolojisi ve sosyal ahlak*. Özen Matbaası.
- Hasan, M. (2020). Socialization through sport. *European Journal of Physical Education and Sport Science*, 5(12), 265-269. <http://dx.doi.org/10.46827/ejpe.v0i0.2827>
- I. Gençlik Şurası. (1989). *Gençliğin serbest zaman faaliyetleri*. Milli Eğitim Basımevi.
- Ioan, T.D, Mihaela, C.,& Sorin, D. (2011). Socializing students in physical education and sports activities Ovidius University Annals. *Series Physical Education and Sport / Science, Movement and Health*, 11(2), 638-644.
- İlhan, L. (2008). Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklarda beden eğitimi ve sporun sosyalleşme düzeylerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 315-324
- Jalolov, S., Shoxidova, M. K., & Turdiyev, A. (2020). Physical education and sport play an important social role in the educational system. *Theoretical & Applied Science*, 81, 124-127. <https://doi.org/10.15863/tas.2020.01.81.24>.
- Joksić, I., & Rajaković, V. (2020). Family as a factor of socialization and resocialization. *Pravo - teorija i praksa*, 37(4), 42-54. [10.5937/ptp2004042J](https://doi.org/10.5937/ptp2004042J)
- Joy, E. L., Blair, S. N., McBride, P., & Sallis, R. (2013). Physical activity counselling in sports medicine: a call to action. *British Journal of Sports Medicine*, 47(1), 49-53. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2012-091620>
- Kılıç, D., & Yaşartürk, F. (2020). The study of the relationship between the attitudes of students in secondary education institutions towards physical education and sports lessons and their social skill levels. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 9(2), 13-25.
- Kotlík, K. (2024). Education as a tool of engagement in sport and physical activity. *Journal of Drugs Addiction & Therapeutics*, 142, 2-6. [https://doi.org/10.47363/jdat/2024\(5\)142](https://doi.org/10.47363/jdat/2024(5)142).
- Kumar, R. (2017). Impact of physical education and sports in promoting social values among youth. *International Journal of Indian Psychology*, 4(2), 84-87. <https://doi.org/10.25215/0402.069>.
- Leber, R. (2012). The socialising function of sport in the process of civilisation. *Journal of Social Sciences*, 8(1), 33-38.
- Maksimović, J., Jablan, B., & Golubović, Š. (2022). Inclusion in physical education and sport. *Zbornik Radova Pedagoškog Fakulteta Užice*, 24(1), 191-206. <https://doi.org/10.5937/zrpfu2224191m>.
- Mishra, S. K. (2013). Significance of physical education for school students. *International Journal of Physical Education, Fitness and Sports*, 2(1), 47-52. <https://doi.org/10.26524/1319>
- Muzzatti, S. L., & Rigato, B. (2020). Mass media and socialization. *The blackwell encyclopedia of sociology*, 1-4. <https://doi.org/10.1002/9781405165518.wbeosm041.pub2>.
- Nicholson, M., & Hoyer, R. (2008). Sport and social capital: An introduction. In *Sport and social capital* (pp. 1-18). Routledge.
- Nirun, N., Öner, A. ve Baykurt, N. (1993). *Liseler için sosyoloji III* (7. Baskı). MEB Yayınları.

- Öztürk, F. (1998). *Toplumsal boyutlarıyla spor*. Bağırğan Yayımevi.
- Pomohaci, M., & Sopa, I. S. (2017). Extracurricular sport activities and their importance in children socialization and integration process. *Scientific Bulletin-Nicolae Balcescu Land Forces Academy*, 22(1), 46-59. <https://doi.org/10.1515/bsaft-2017-0007>.
- Schneider, S. (2022). A didactic model for the physical, psychological and social impact of sport. *Sport Scientific and Practical Aspects: International Scientific Journal of Kinesiology*, 19(2), 5-10. <https://doi.org/10.51558/1840-4561.2022.19.2.5>.
- Schwamberger, B., & Sinelnikov, O. (2015). Connecting physical education to out-of-school physical activity through sport education. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 86(9), 39-44. <https://doi.org/10.1080/07303084.2015.1085344>
- Seisenbekov, Y. K. (2020). Functions of sport that increase its social significance. *Bulletin of the Karaganda university Pedagogy series*, 97(1), 48-54.
- Sekot, A. (2010). Physical activity as a sociological phenomenon. *Physical Culture and Sport*, 50, 32. <https://doi.org/10.2478/v10141-010-0022-0>
- Siddagoud, V. M., & Sindhe, M. (2024). A study on the role of physical education and sports in promoting social skills of high school students. *International Journal for Multidisciplinary Research*, 6(6), 1-7.
- Siddagoud, V. M., & Sindhe, M. (2024). A study on the role of physical education and sports in promoting social skills of high school students. *International Journal for Multidisciplinary Research*, 6(6), 1-7. <https://doi.org/10.36948/ijfmr.2024.v06i06.28553>.
- Singh, Y. (2018). Role of physical education in developing students. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 9(1), 380-388. <http://doi.org/10.36893/TERCOMAT.2018.V09I01.380-388>
- Sutula, V. (2018). General definition of the concept sports. *Journal of Physical Fitness, Medicine & Treatment in Sports*, 4(4), 8-9. <https://doi.org/10.19080/JPFMTS.2018.04.555644>
- Syamsuddin, I. F., Hidayat, Y., & Carsiwan, C. (2024). Effectiveness of Traditional Sports Games in Social Skills Development. *Jurnal Pendidikan Jasmani Dan Olahraga*, 9(1), 75-81. DOI: <https://doi.org/10.17509/jpjo.v9i1.68226>
- Sycheva, E., & Kirpichenko, A. (2022). Approaches to the interpretation of socialization. *Economics, Sociology, Law*, 2(26), 57-64. <https://doi.org/10.22281/2542-1697-2022-01-02-57-64>.
- Şahan, H. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rolü. *KMU İİBF Dergisi*, 10(15), 260-278.
- Tsyhura, H., & Harkusha, S. (2023). Education for sustainable development: Understanding by physical education and sports specialists. *Physical Education Theory and Methodology*, 23(4), 614-621. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2023.4.17>.
- Wang, B., & Chen, S. (2021). Sport Education for Social Competence in K-12 Physical Education. *Quest*, 73(4), 391-409. <https://doi.org/10.1080/00336297.2021.1986410>
- Yetim, A. (2000). *Sosyoloji ve spor*. Topkar Matbaacılık.
- Yildirim, M., & Caz, C. (2018). Analysis of socialization situations via sport-based physical activity among students at a school of physical education and sports. *European Journal of Educational Research*, 7(4), 999-1010. <https://doi.org/10.12973/eu-er.7.4.999>
- Zhang, L. (2024). From school sports to positive impact on life: The synergistic development of physical health, personal self-confidence and social attributes. *International Journal of Education and Humanities*, 17(3), 106-110. <https://doi.org/10.54097/exw2vy09>